

(DCEC) MORUECO. Ens ha d'orientar una dada antiga catalana, que bé sembla significar aproximadament el mateix, i tenia una etimologia unitària amb aquesta, un hapax d'Eiximenis: «proverbi és comú que hom qui a fembra molt creu, e qui per fembra se 5
regex e per ses paraules, que és home efeminat e bestial, imprudent e carnal e indisposat a tota dignitat e honor; ans de la sua casa diu comunament lo poble que es casa de *galimoç* e es caseta sens gall e casa on la gallina canta, e hostel de mamota <'maimó', 'bogio- 10
ta', 'mona'?'> e de babot, e d'ase sens orelles e coa» (citad en el DBal. del cap. 406 del Terç); la identificació amb *gallimarsot* no és del DBal. sinó d'AlcM (que només dóna un extret de la cita). I sembla encertada.

Perquè encara que no mostra una dona homenívola, 15
sinó un home efeminat, sempre coincideix això amb la idea de *gall* sense cresta. Potser hem de pensar en GALLUS MORSUS participi de MORDERE 'mossegat', en un sentit al·lusiú al gall dèbil que el gall de brega li ha llevat la cresta d'una tremenda picada o mossegada; 20
llavors *-mòs* seria reducció fonètica de la RS de MORSUS, conservada en la forma *gallimarsot*, però amb reducció també en la forma *-massot* de Reus i Montblanc; i la forma moderna, *-marsot*, *-massot*, proveïda del sufix despectiu *-ot*, presentaria dissimilació vocàlica *-mor- 25
sot* > *-marsot*. A aquesta hauria pogut ajudar el mot *mariot* que posa el DAG. a la fi de la dada de Solsona, i que tindria una formació paral·lela a la del cast. *maricón*, *marica*.⁶

+*Gallitorta*, peix ross., escrit *galitorta* en un doc. 30
de 1344, context en RAVALLA (InvLC). *Gallimó*, nom d'un altre peix de poc preu: «els de Cala Prona, res... *gallimons* i surelló... misèria tot plegat», Sagarra, en la seva novel·la d'escenari i lèxic empordanesos, *All i Salobre* (p. 41); segons notícia tarragonina 35
d'AlcM fóra una espècie de verat petit, però en el NE. de l'Emp. (mars des del Port de la Selva) han correput plurals *-òs* < *-ons*, de manera que podria ser ultracorreció d'un *gallimós* com el que hem vist en Eiximenis (sobre *gallimarsot*). *Gallimpana* b. emp. (AlcM) 'noieta juganera i ganàpia', i *gallimpanejar*, no sé si contrets, en alguna forma, de *galli-pallanguejar*, *galli-pallangua*, o bé d'un GALLINA PANDA 'gallina panxuda, ufana' (cf. el cast. *pando*, cat. Coll PAN, *panada* etc.) (també hi pot haver intervenció de *tarambanejar*, *-bana*).

Galligant 'corralet o pati vell i esquitit', en el Baix Empordà (AlcM), sembla GALLI CANTUS 'cant del gall', però havent-se pres CANTUS per CANTHUS 'cantell, cantó, racó', potser amb floreig verbal. A les *galligotes* 'assegut a coll-i-be d'algu' PnaCast. potser no és veritable compost ni derivat de *gall* sinó incorporat a la família d'aquest per alteració d'un *coll-i-gotes* (on no sé si la terminació fóra sufix o una forma del mot 40
GODALL/*godí*, pre-romà EKOTO, cast. ant. *igüedo*), o bé de **cloquillotes* (veg. cast. *cucillillas*, i el nostre article LLOCA/*cloca*). Per a *gall dindi*, V. supra. *Gallgallinet*. *Gallgallaret*. *Gripoller* < **galipoller* < *gall-i-poller* amb dissimilacions.

CULTISMES: *Gallinaci* o *gallinaci* (cf. supra a prop. 60

de *gallinassa*). *Gallicidi*.

¹ Es partí, doncs, del femení i nom de la femella, i se n'extragué el masculí: història paral·lela a la del francès, on partint de *dinde* (< *poule d'inde*) es crea el masculí *dindon*, com en català dialectal sobre *india* es crea *indiot*, anàleg a *bruixa* → *bruixot*, *dida* → *didot*. — ² En frase comparable: «ella y sa mare, quan surten al carrer, semblan dos *galls farcits*, ab un orgull que gastan, que Déu les fassa bones», NOLLER (*Pap.*, 181). *Arrutxar els galls* val. Sud 'abatre les infules d'algu': «dempués se queda la rifa, en el sebo de un ploró (?) gran, que no toca may, pa arrucha-te es *galls*», *Canyissaes*, 96. I cf. *galler* infra. — ³ Es podria sospitar que en aquests curiosos usos transitius la intervenció de *gallejar* sigui secundària: que creant la impressió que *fogallejar* era un compost *foc-gallejar*, n'hagués estat extret *gallejar* i eliminat *foc*. Per a d'altres qüestions relatives a aquest verb romànic (i també en tant que derivat de GALLA 'cassanella'), veg. Schuchardt (ZRPb. XXIX, 330). — ⁴ De fet és la forma «de bon to» o oficial: «al mitg de la fortalesa de Montjuich queda una torre quadrada, tota de pedra picada, y sobre tres astas ab bolas, y *gallardets* per senyalar les embarcacions», B. de Maldà (*Exc.*, p. 5). — ⁵ És sabut que Aguiló vivia a St. Joan Despí, i en la seva obra hi ha força mots pagesívols recollits de viva veu en aquells rodals. — ⁶ Val a dir que no hi ha *mariot*, almenys en aquest sentit en AlcM ni en el DAG., però sí *mariol* 'home efeminat, marica' en el DAG. 'noi aviciat, llamec, que no menja' com a emp. en l'AlcM; però encara que l'*-ot* de *mariot* fos una errada, sempre ens quedaria *mariol* de forma no gaire diferent i de tota manera amb *mar-*; altrament *Mariot* consta en el DAG. com a hipocorístic de Maria i amb un significat de 'budell ample sense sortida' a Oliana (Grieta, Tr.).

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: 40
gallejar, *galler*, *gallera*, *gallaret*, *gallardet*, *gargallet*, *guaharet*, *gallet*, *engallar-se*, *engallar*, *engalla*, *engallada*, *engallador*, *engallament*, *desengallar*, *engallir-se*, *agallir*, *gallar*, *gallada*, *galladura*, *gallarejar*, *gallareig*, *gallarrot*, *gallès*, *gallessa*, *gallir*, *gallista*, *gallut*, *gallina*, 45
gallina cega, *galinorba*, *gallinorva*, *cutorba*, *gallina blanca*, *gallineta blanca*, *gallineta*, *gallinament*, *gallinèria*, *gallinaire*, *gallinal*, *gallinassa*, *galliner*, *gallinera*, *gallineró*, *gallinam*, *gallinar*, *gallinejar*, *gallinó*, *agallinar*, *agallinaats*, *agallinador*, *agallinament*, *engallinar*, 50
engallarada, *engallinós*, *galinot*, *gallimarsot*, *gallimasot*, *galimoç*, *gallitorta*, *gallimó*, *gallimpana*, *gallimpanejar*, *galligant*, *galligotes*, *gall dindi*, *gallgallinet*, *gallgallaret*, *gripoller*, *gallinaci*, *gallinaci*, *gallicidi*.

⁵⁵ *Gall* 'gallat(d)et', V. supra i s.v. GAIATELL i GALA II

GALL II, 'grill de taronja, de ceba etc.', 'gra o bessó d'ametlla, de nou i semblants', 'bombolla o onadeta de l'aigua', mot occidental i valencià, germà del cast. *gajo*: